

Εἰς τὸν προφήτην Δανιὴλ καὶ τοὺς ἀγ. τρεῖς παῖδας.

Μελεῖται δύο, πρὸς Κωνστ. Τυπάλδον καὶ Βαρθ. Κουτλουμουσιανόν, καθηγητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἱορτίου Παρεπιστημίου, ἐπὶ τοῦ «Χριστὸς Γεννᾶται» Κοσμᾶ τοῦ ὑμνογράφου αὐλῆς.

Κριτικαὶ ἐπιστάσεις εἰς τὰ κοινὰ τοῦ Ὁριολίου καὶ Τριφιδίου κτλ. καὶ εἰς τὴν Παρακλητικὴν αὐλῆς.

Ζ'. Ἀπάντησις πρὸς ἃ ἀρέγνωσαν ἐν τῇ Βιβλικῇ ἐταιρίᾳ ὁ πρόεδρος Βαρὼν Ἐμμανουὴλ Θεοτόκης, αὐκ'.

Η'. «Κίνδυνος Ὁρθοδοξία», ἦτοι ἀντιρρήσεις εἰς τὸ ἐν Μελίτῃ ἐκδοθὲν φυλλάδιον τὸ ἐπιγράφον «Κίνδυνος Εἰδωλολατρίας.» 1828

Θ'. Τὰ κατ' οἶκον καὶ τὴν καλὴν καγαθὴν ἐπὶ νιφ γύμνην Πετρωγίαν. Κερκύρα, 1839.

ΡΩΜΑΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ.

Ἐκ τῆς Γερμανικῆς ἐφημερίδος τῆς Αὐγούστης μεταφέρομεν τὸ κατωτέρω ἄρθρον, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅποια τις ἦτο κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἡ κατάστασις τῆς παιδείας ἐν τῷ Παπικῷ κράτει, καὶ πόσον ὀλίγην κατέβαλλον φροντίδα οἱ διέποντες τὰ τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης χώρας, ὅπως μορφώσωσιν ἄνδρας καὶ πολίτας ἀξίους τῆς ἐπὶ γῆς ἀποστολῆς αὐτῶν.

«Ὅτε ἐσχάτως (πρὸ τινων ἐβδομάδων) κατὰ τὰς ἐξετάσεις διὰ τὸ νεωστὶ ἰδρυθὲν σχολεῖον τῶν τεχνῶν οἱ Ῥωμαῖοι νεανῖαι, οὐ μόνον δὲν ἦσαν εἰς κατάστασιν ν' ἀπαντήσωσιν οὐδὲ εἰς τὰς ἀπλουστάτας ἐρωτήσεις περὶ γεωγραφίας καὶ ἱστορίας τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ τὰ τέκνα ταῦτα τῆς μελλούσης πρωτεύουσας τοῦ Ἰταλικοῦ βασιλείου παχυλὴν ἐδείκνυν ἄγνοιαν καὶ αὐτῆς τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, εἰς τῶν ἐξεταζομένων, θέλων τρόπον τινὰ νὰ δικαιολογηθῇ, ἀπέτεινε πρὸς τὴν ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν τοὺς ἐξῆς λόγους. Πρέπει νὰ συλλογισθῇτε, κύριοι, ὅτι εἰμὶ Ῥωμαῖος καὶ οὐχὶ Ἰταλός! Μέχρι τοῦδε λοιπὸν διατηρεῖται ἀκόμη τὸ ὑπεροπτικὸν Cives Romanus sum (εἰμὶ Ῥωμαῖος πολίτης), ἔστω καὶ ἂν αὐτὸς ὁ Ῥωμαῖος πολίτης ἐπικάθηται ῥακενδύτης τὸ σῶμα καὶ τὸν νοῦν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ κοσμικοῦ καὶ πνευματικοῦ αὐτοῦ μεγαλείου.

Ἀλλ' ἤδη οἱ πλείστοι τῶν Ῥωμαίων συναισθάνονται ὅτι εἶναι καιροὶ πλέον νὰ παύσῃ ἡ θλιβερά αὕτη κατάστασις μιᾶς παρελθούσης ἐποχῆς, καὶ δεῶν νὰ γείνη νέα καθαρὰ ἰσοπέδωσις τῆς διανοητικῆς ἀνα-

πτύξεως, ὅπως ἔχουσιν αὐτὴν πρὸ πολλοῦ ἤδη οἱ βόρειοι αὐτῶν συμπολίται. Ἐπομένως καὶ ἡ Ἰταλικὴ κυβέρνησις εὐθὺς μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ῥώμης ἐπελήφθη τοῦ δυσχεροῦς ἔργου τῆς ἀναμορφώσεως τῶν τῆς παιδείας. Τῇ 3 Δεκεμβρίου 1870 ἠνεώχθησαν ἐν Ῥώμῃ τρεῖς νέα σχολεῖα, ἦτοι ἐν Δύκειον, ἐν Γυμνάσιον καὶ ἐν σχολεῖον τῶν τεχνῶν· ἐνεγράφησαν δὲ 656 μαθηταί. Πρὸ τῆς παραδοχῆς τῶν νέων μαθητῶν ἔπρεπε νὰ γείνη ἐξέτασις τις πρὸς βεβαίωσιν τῆς δυνάμεως αὐτῶν. Ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ, μικρὰ προσδοκοῦσα, μικρὰς μόνον εἶχεν ἀπαιτήσεις, διότι καλῶς ἐγίνωσκεν, ὅτι ἡ κυβέρνησις τῶν ἱερέων οὐδόλως εἶχε φροντίσει νὰ περιποιηθῇ τὰ ἄνθη εὐγενεστέρως διανοητικῆς μορφώσεως· ἀλλ' οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι ὑπὸ τὸ ἄροτρον τῶν κληρικῶν δὲν ἤθελον βλαστήσει εἰμὲ μόνον αἱ εὐτελεῖς κνίδες τῆς ἀμαθείας, ἡ ἀγυρτεία τῆς ἀκάρου ρητορικῆς, καὶ ὅτι ἡ ἔλλειψις καὶ τῶν στοιχειωδεστάτων γνώσεων ἦτο ἐντελής.

Ὅπως ἐννοήσῃ ὁ ἀναγνώστης καλλίτερον ὁποία ἦτο ἡ κατάστασις αὕτη τῆς παιδείας, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα ἀποτελέσματα τινὰ τῶν ἐξετάσεων. Κατὰ τὰς ἐξετάσεις διὰ τὸ Δύκειον ἀπεδείχθη ὅτι καὶ αὐτῶν τῶν «ἀκινδύνων» κλασικῶν μαθημάτων, ἐφ' ὧν ἡ κληρικὴ ἐκπαίδευσις ἔθετε μεγίστην βαρύτητα, αἱ γνώσεις ἦσαν μετριώταται. Νέοι, οἵτινες ἐπὶ πέντε καὶ ἐξ ἔτη ἠκολούθουν τὰ κλασικὰ λεγόμενα καὶ ρητορικὰ μαθήματα, μόλις ἠδύνατο νὰ μεταφράσωσι λατινιστὶ, καὶ ἀκόμη αἱ μεταφράσεις τῶν αὐτῶν ἔγγραμον συντακτικῶν καὶ γραμματικῶν σφαλμάτων. Ἡ γνώσις δὲ τῆς Ἑλληνικῆς περιωρίζετο παρὰ τοῖς πλείστοις εἰς τὸ ν' ἀναγινώσκωσι—καὶ τοῦτο οὐχὶ ἄνευ κόπου—τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον· ἐξαιρετικῶς μόνον ἦσαν δύο ἢ τρεῖς εἰς κατάστασιν νὰ σχηματίσωσιν ἑλληνιστὶ τὸ συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικόν. Ἐλαχίστη ἦτο ἡ γνώσις τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης· διότι ἡ τῆς φιλολογίας διδασκαλία ἦτο κατὰ τὰ παλαιὰ τῶν σχολείων ἔθιμα μία ἀπλὴ γύμνασις εἰς τὰ ρητορικὰ σχήματα. Ὁ μαθητὴς δὲν ὠδηγείτο ν' ἀναλύσῃ ἀντικείμενόν τι λογικῶς καὶ νὰ παραστήσῃ τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀντίληψίν του, ἀλλὰ μόνον ἐγυμνάζετο εἰς τὸ νὰ ρίπτῃ ἐπὶ τοῦ χάρτου καθ' ὠρισμένον ὑπόδειγμα σειρὰν τινὰ τετριμμένων φράσεων, ἡ δὲ ἐπιτηδειότης του ἔκειτο μόνον εἰς τὴν συρράφην λέξεων τινων κενῶν ἐννοίας. Ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας συνίστατο εἰς μηχανικὰς ἀποστηθίσεις καὶ πολυσταεῖς ἐπαναλήψεις τῶν αὐτῶν κανόνων, ἐξ ὧν καθ' ἑκάστην ἀντήχουν οἱ τοῖχοι τοῦ σχολείου καὶ δι' ὧν ἐπληροῦντο ἀμέτρητα φύλλα χάρτου. Ὅθεν ἡ διδασκαλία αὕτη καθίστατο διὰ τὸν μαθητὴν ἀληθὲς βασανιστήριον, καὶ δι' αὐτοῦ ἐπετυγχάνετο ὁ σκοπὸς νὰ ἀηδιάζῃ ὁ ἄ-

ναπτυσσόμενος ἀνὴρ τὸ σκέπτεσθαι. Ἐκ τῆς λατινικῆς φιλολογίας δὲν ἐγνώριζον οἱ νέοι εἰμὴ μόνον περικοπὰς τινὰς, ἀλλ' εἶχον μάθει ἕκ τινος ἀνθολογίας· ἡ δὲ ἱστορικὴ πορεία τῆς φιλολογίας ταύτης τοῖς ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστος. Τὰ ὀλίγα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα ἐγνώριζον, Δάντης, Μόντης, Τάσσοις ἔπλεον δι' αὐτοὺς ἐντὸς κενῆς ἀχανοῦς ἐκτάσεως.

Ἔτι ἀπελπιστικώτερα ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τῶν διὰ τὸ Γυμνάσιον καὶ διὰ τὸ Σχολεῖον τῶν Τεχνῶν ἐξετάσεων. Ἐνταῦθα ἐπρόκειτο περὶ νέων διανυσάντων ἤδη ἔτη τινὰ ἐντὸς γυμνασίου τῆς Ρώμης, ἢ περὶ νέων ἀξιούντων νὰ μεταβῶσιν ἀπὸ τῶν ἐπαρχιακῶν ἐκπαιδευτηρίων εἰς ἀνωτέραν τάξιν τοῦ γυμνασίου τῆς πρωτεύουσας ἢ τοῦ σχολείου τῶν τεχνῶν. Συνέβη εἰς τὰς ἐξετάσεις ταύτας νέοι δεκαπέντε, δεκαεῖς καὶ δεκαοκτὼ ἐτῶν ἡλικίας νὰ μὴ γνωρίζωσιν ἕκ τῆς ἰταλικῆς γραμματικῆς μήτε τὴν κλίσιν τῶν ῥημάτων. Οἱ ἀπλούστατοι κανόνες περὶ τοῦ σχήματος τῆς γῆς ἦσαν αὐτοῖς ἐντελῶς ἄγνωστοι· οὐδὲν ἐγίνωσκον οὔτε περὶ Ἰταλίας οὔτε περὶ τῶν θαλασσῶν, ποταμῶν, ὁρέων καὶ τῶν κυριωτέρων πόλεων αὐτῆς· εὐρέθησάν τινες μὴ δυνάμενοι νὰ εἰπῶσι ποῖα τις ἐπιστήμη ἐστὶν ἡ γεωγραφία, ἄλλοι πάλιν ἔλεγον τὸν Ἀδριὰν ὄρος, τὴν Σαρδηνίαν πόλιν, τὰ Μεδιόλανα πρωτεύουσαν τῆς Σικελίας, πλείστοι δὲ ἐγνώριζον τὸν πληθυσμὸν τῆς Ἰταλίας. Περὶ δὲ τῆς ἱστορίας τῆς πατρίδος τῶν ἐπεκράτει παρ' ἅπασιν ἡ αὐτὴ ἄγνοια· ὁ Βροῦτος ἦτο κατ' αὐτοὺς τύραννος, ὁ Δάντης ποιητὴς Γάλλος, ὁ Πατράρχης ποιήτρια, ὁ δὲ Κολόμβος ἦτο κατὰ τοὺς μὲν ἅγιος, κατὰ τοὺς δὲ ἀπόστολος.

Παρ' ὀλιγίστοις μόνον ἐπέτρεπον αἱ μαθηματικαὶ γνώσεις τὴν εἰς τὸ σχολεῖον τῶν τεχνῶν περαδοχὴν. Ἐξαίρεσιν ἐποιοῦν μόνον οἱ ἐν ἐβραϊκοῖς σχολείοις ἐκπαιδευθέντες. Οἱ λοιποὶ μόνον τὴν ἄθροισιν ἐγνώριζον· οἱ πλείστοι δὲ μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ ἀφ' οὗ ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐσκέπτοντο, ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ γράψωσιν ἀλανθάστως πέντε κατὰ σειράν ἀριθμοὺς, ὡς 50,367 π. γ.

Τὸ ὅλον σύστημα τῶν σχολείων ἦτο μέχρι τοῦδε στρεβλὸν καὶ ἄκαιρον οὐ μόνον καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ ἀντικείμενα τῆς διδασκαλίας. Αἱ δύο κυριώτεραι αὐτῆς ἐλλείψεις ἔκειντο ἐν τῇ ὅλῃς ἀκαταλλήλῳ ἐκλογῇ τῶν διδασκόντων καὶ ἐν τῇ παντελῇ ἐλλείψει τῆς προκαταρκτικῆς διδασκαλίας. Ἐκαστον ῥάσον ἐγίνετο ἐνδύμα διδασκάλου καὶ καθηγητοῦ· οἷονδὴ ποτε ἐκκλησιαστικὸν σχολεῖον μεταβάλλετο ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ εἰς ἐκπαιδευτήριον· καὶ ὁ ἐλάχιστος δῆμος εἶχε τὴν ἀπαίτησιν, τὸ ἐν αὐτῷ τυχὸν ἐδρεῦον κληρικὸν σωματεῖον νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ παραδίδῃ σειράν μαθημάτων πανεπιστημιακῶν· καὶ τέλος παρενεβάλλοντο τῷ

λαϊκῷ, ὅστις ἤθελε ν' ἀφιερῶθῃ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν παιδῶν, πλείστα ὅσα προσκόμματα ἐκ μέρους τῶν κληρικῶν.

Ἐκτὸς τούτου ἔλειπεν ἐν τῷ παπικῷ κράτει ἐντελῶς ἡ στερεὰ βάσις τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς ἐκπαίδευσως· μόνον οἱ θέλοντες νῆ ἐξακολουθήσωσι τὰς σπουδὰς τῶν ἡκουον καὶ μαθήματα, διδασκόμενα ἀλλαχοῦ ἐκτὸς τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Καὶ παρ' αὐτοῖς ἀκόμη αἱ μελέται αὐταὶ ἦσαν ὅλως ἐπιπόλαιαι, διότι ἅμα ὁ μαθητὴς κατάρθου νὰ μάθῃ ὅλως μηχανικῶς τὴν ἀνάγνωσιν, ἅμα ἠδύνατο νὰ κρατῇ κονδύλιον εἰς χεῖρας, τῷ ἐπιβάλλετο ἡ λατινικὴ γλῶσσά, καὶ ὠθεῖτο μ' ἐσκοτισμένην κεφαλὴν εἰς τὴν «Πύλιν τῆς Γραμματικῆς» (Janua Grammaticae). Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου, τοῦ φοβήτρου τῆς ῥωμαϊκῆς νεολαίας, ἠναγκάζετο νὰ ἐκστηθίζῃ ἐπὶ ἔτη ὁλόκληρα λέξεις καὶ κλίσεις, πληρῶν δι' αὐτῶν τετράδια ἐπὶ τετραδίων χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ἀκόμη οὔτε τὴν σημασίαν τῶν λέξεων οὔτε τὴν χρῆσιν τῶν κλίσεων. Φυσικῶς τῷ λόγῳ οἱ ἐν Ρώμῃ εἶχον σπουδαιότερα καθήκοντα ἢ νὰ φροντίζωσι περὶ τῶν τῆς παιδείας. Πρὸς τί οἱ τοσοῦτοι διδάσκαλοι, τὰ τοσαῦτα ἐπικίνδυνα γυμνάσματα; Δὲν ἤρκει ὁ ἄπταιστος, ὁ ἀναμάρτητος ἀρχηγὸς τῆς ἐκκλησίας, τοῦ ὁποῖου τὰ ῥήματα ἤκουον τὰ πλήθη ἐν κατανύξει καὶ γονυπετῇ; Τί ἐπείραζεν ἂν τὰ πλήθη ταῦτα διηγῶν τὸν βίον ῥακένδυτα καὶ ἐν ἀμαθείᾳ;

Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ νέα Ἰταλία καὶ τὸ ὑπ' αὐτῆς ἐν Ρώμῃ ἐγκαινισθὲν ἔργον θέλουσιν ἐπαναδῶσαι εἰς τὸν ἐκνευρισθέντα ἐκείνον λαὸν τὴν συστηματικῶς καταβληθεῖσαν συναίσθησιν τῆς προσωπικῆς διανοητικῆς εὐθύνης!

I. H.

ΑΓΑΘΟΣ ΔΑΙΜΩΝ ΕΝ ΟΔΟΙΠΟΡΙΑ.

I

Αχίμων τις κατέβη ποτὲ ἐξ οὐρανοῦ σκοπὸν ἔχων νὰ ὠφελήσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐφθασε δὲ εἰς μικρὰν πόλιν, καὶ ἐπειδὴ ἔφερε μεθ' ἐαυτοῦ καλλίστας συστατικὰς ἐπιστολάς, ἔλαβε παρὰ τῶν ἀρχῶν φιλικωτάτην ὑποδοχὴν.

Προσκληθεὶς ἀμέσως εἰς μέγα γεῦμα πρὸς τιμὴν αὐτοῦ δοθὲν, ἤρχισε νὰ κατηγῇ τοὺς συνδαιτυμόνας· ἐμίλησε περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους καθηκόντων τῶν ἀνθρώπων, περὶ τῆς ἰσότητος αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἡτις ἐξαλείφει τὰς κοινωνικὰς ἀνισότητας, καὶ περὶ τῆς ὀφειλομένης ἐπιεικειᾶς εἰς σφάλματτα κοινὰ πρὸς ὅλους, ἐν ᾧ δὲν τιμωροῦνται πάντοτε οἱ μᾶλλον ἐνοχοί· ζωνῶς δὲ ἐλάλησε περὶ τῆς εὐδαιμο-